

Kopsavilkums

Latvija kopš 21.gs. pirmās desmitgades sākuma ir strauji augusi un tuvojusies augstākam dzīves līmenim. Taču priekšā vēl ir ievērojami izaicinājumi. Novecošanās un emigrācijas dēļ iedzīvotāju skaits strauji samazinās, produktivitātes izaugsmē pēc 2008. gada globālās krīzes notika lejupslīde, un Covid-19 pandēmijas ietekmes dēļ izaugsmes izredzes ir drūmas.

Politika digitālās transformācijas veicināšanai ir būtiski svarīga, lai minētās problēmas risinātu. Dokumentā *Digitalizācija Latvijā* analizētas iespējas un izaicinājumi, ko Latvijā rada digitālā transformācija, aplūkota pašreizējā politika un sniegti ieteikumi tās uzlabošanai, pamatojoties uz ESAO integrēto politikas satvaru digitalizācijai. Šajā pārskatā arī vērsta uzmanība uz atsevišķiem satvara elementiem saskaņā ar Latvijas minētajām prioritātēm.

Savienojamības uzlabošana

Latvijai ir labi rezultāti gan stacionāro, gan mobilo ātrdarbīgo platjoslas tīklu izvietojumā. Taču starp pilsētu un lauku apvidiem pastāv atšķirības savienojamībā. Pastāv arī bažas par konkurenci fiksētās platjoslas tirgū, kurā vēsturiskā dalībnieka daļa ir 56 %.

Lai sagatavotos sakaru tehnoloģiju un tirgu turpmākajai attīstībai, Latvijai vajadzētu:

- novērtēt ieguvumus, ko sniegtu konverģenta regulatora radīšana gan telekomunikāciju, gan apraides pakalpojumiem;
- ministru līmenī noteikt skaidru prioritāro jomu komunikācijas pakalpojumiem;
- vienkāršot administratīvās procedūras tīkla izvietojšanai un palielināt koordināciju starp pašvaldībām un Satiksmes ministriju;
- ļaut sekundārā spektra tirgum veicināt efektīvāku lietošanu;
- izstrādāt visaptverošu IPv6 stratēģiju, sadarbojoties ar visām ieinteresētajām pusēm.

Digitālo tehnoloģiju ieviešanas un izmantošanas palielināšana

Latvija pēdējo gadu laikā ir guvusi ievērojamu progresu interneta izmantošanā, un valdībai tagad ir līderpozīcijā digitālo valdību jomā Eiropā. Tomēr Latvijas iedzīvotāji internetu joprojām izmanto mēreni, savukārt uzņēmumi atpaliek no citu ESAO valstu uzņēmumiem.

Latvijai būtu jāīsteno saskaņots pasākumu kopums ar šādiem mērķiem:

Uzlabot digitālās prasmes

- atjaunināt apmācības projekta “Trešais tēva dēls” ietvaros, apgādāt bibliotēkas ar pietiekamiem IKT resursiem un izveidot uz kopienu balstītu IKT apmācību programmu;
- atbalstīt modulāro programmu izstrādi augstākajā izglītībā, kas iekļauj IKT;
- stiprināt saiknes starp profesionālās izglītības iestādēm un uzņēmumiem, kas nodarbina IKT speciālistus;
- atbrīvot no darba tirgus pārbaudēm ārvalstu IKT speciālistus, kuriem ir apliecināta pieredze vai kuri ir pabeiguši studijas Latvijā;

Palielināt digitālo izpratni uzņēmumos

- izveidot digitālo čempionu programmu, lai atbalstītu MVU nozarēs ar zemu digitālo izpratni;

- sniegt konsultācijas un pārvaldības padomus, lai palīdzētu uzņēmumiem neatpalikt no izteikti digitalizētiem uzņēmumiem;
- ieviest stimulus uzņēmumiem sazināties ar valdību tiešsaistē;

Sekmēt digitālo pārvaldību

- konsolidēt finansējumu digitālajai pārvaldībai vienā ministrijā, kura pēc tam var noteikt prioritātes saskaņā ar valsts stratēģiju;
- izveidot valsts civildienesta apmācību programmu par IKT lietošanu un e-pārvaldības pakalpojumu struktūru un izstrādāt labas prakses rokasgrāmatu;
- veicināt atvērto datu ekosistēmu; izveidot vienotu kontaktpunktu pētniekiem, lai piekļūtu veselības un sociālās aprūpes datiem.

Uzticības palielināšana digitālā vidē

Sekmēt digitālo drošību

Latvijai ir stabils pamats, uz kura balstīties, lai risinātu digitālās drošības problēmas un iespējas. Taču politikā būtu labāk jāaptver digitālās drošības ekonomiskais un sociālais aspekts, kā arī:

- jāveicina digitālās drošības stratēģija augstākajā pārvaldības līmenī;
- labāk jāintegrē digitālās drošības stratēģija Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs;
- jāveicina profesionālās pilnveides un darbaspēka apmaiņas programmas starp valsts iestādēm;
- jāuzlabo vairāku ieinteresēto personu un starptautiskā sadarbība digitālās drošības jomā, jo īpaši ar pārējām Baltijas valstīm.

Uzlabot privātumu

Latvija ir guvusi ievērojamu progresu privātuma un datu aizsardzības jomā, 2018. gadā īstenojot ES Vispārīgo datu aizsardzības regulu un Fizisko personu datu apstrādes likumu. Taču ir nepieciešami turpmāki pasākumi privātuma uzlabošanai:

- jānodrošina Datu valsts inspekcijai (DVI) nepieciešamie cilvēku un finanšu resursi, lai tā efektīvi veiktu savus uzdevumus;
- jāizstrādā DVI norādījumi par privātumu un privātuma pārvaldības programmām, pamatojoties uz pastāvošo labo starptautisko praksi;
- jāsekmē sadarbība starp DVI un citām valstīm, piemēram, pievienojoties Globālajam privātuma aizsardzības tīklam;
- jāizveido atbilstoša mākslīgā intelekta un lietu interneta datu pārvaldība, turpinot sadarbību ar starptautiskajiem forumiem, piemēram, ESAO.

Uzlabot patērētāju tiesību aizsardzību tiešsaistē

Latvijas politika patērētāju jomā atbilst ESAO ieteikumam par patērētāju aizsardzību e-komercijā. Valdībai būtu jāveic turpmākas darbības, lai:

- palielinātu patērētāju informētību par jautājumiem saistībā ar e-komerciju;
- uzlabotu pierādījumus par patērētāju sūdzībām saistībā ar e-komerciju un izvērtētu strīdu izšķiršanas un tiesiskās aizsardzības sistēmas efektivitāti;
- paplašinātu sadarbību pārrobežu izpildē Eiropas Savienībā un ārpus tās.

Digitālās inovācijas iespēju izmantošana

Lai gan divu pēdējo desmitgažu laikā bija vērojama izaugsme, tomēr darba produktivitāte Latvijā joprojām ir ievērojami zemāka nekā citās ESAO valstīs. Tāpēc inovācijas ir būtiski svarīgas, lai palielinātu produktivitāti un paaugstinātu dzīves līmeni.

Lai izmantotu digitālās iespējas inovācijām, Latvijai vajadzētu:

- koncentrēties uz digitalizāciju kā būtisku inovāciju un izaugsmes veicinātāju;
- sekmēt digitālās inovācijas, lai risinātu Latvijas sabiedriskās un ekonomiskās problēmas;
- palielināt pētniecības finansējumu ar IKT saistītiem projektiem, tostarp RIS3 projektiem;
- paaugstināt pētniecības kvalitāti, izmantojot uz konkurenci balstītus fondus, lielāku privāto līdzfinansējumu un sistemātisku *ex-post* novērtējumu;
- izvērtēt IT klastera, IT kompetenču centra un citu ar IKT saistītu struktūru darbības un skaidri noteikt to attiecīgās funkcijas.

Visas valdības pieejas veidošana

Lai izmantotu digitalizācijas sniegtos ieguvumus un risinātu tās problēmas, ir vajadzīga koordinācija starp politikas jomām. Lai labāk nodrošinātu saskaņotu un vienotu visas valdības pieeju digitalizācijas politikai, Latvijai vajadzētu:

- piešķirt digitalizācijas politikai augstāku prioritāti politikas programmā;
- noteikt skaidras budžeta apropriācijas Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēm;
- izveidot institucionālu koordinācijas mehānismu digitalizācijas politikai (piem., uzticot ministru prezidenta biedram koordinatora pienākumus).

From:
Going Digital in Latvia

Access the complete publication at:
<https://doi.org/10.1787/8eec1828-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2021), “Kopsavilkums”, in *Going Digital in Latvia*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/637275d7-lv>

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of OECD member countries.

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area. Extracts from publications may be subject to additional disclaimers, which are set out in the complete version of the publication, available at the link provided.

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <http://www.oecd.org/termsandconditions>.